

*Suomen Akatemian jäsen professori
Martti Haavio esitti luovutustilaisuudessa
seuraavat saatesanat*

Herra Opetusministeri

Asiamme koskee, niin kuin Te varmaan tiedättekin, lukiokomitean mietintöä. Tehävämme on ojentaa Teille muudan kirjelmä. Meidän täällä olevien lisäksi sen ovat allekirjoittaneet useat molempien äidinkieltemme ja kirjallisuutemme harrastajat, viljelijät ja tutkijat. Pyydän saada selvittää meidän kaikkien puolesta toiveitamme muutamain sanoin.

Lukiokomitean mietintö, johon olemme tutustuneet, on kaiketi vasta luonnon tai pohjustus. Niin ollen siihen toivottavasti voidaan esittää korjauksia ja lisäyksiä. Uskomme, ettei se koskaan olisi saanut nykyistä muotoansa, jos komiteassa olleet suomen kielen ja kirjallisuuden asiantuntijat olisivat voineet seurata sen valmistumista sen loppuvaiheeseen asti. Kuolema valitettavasti katkaisi heidän työnsä. Äidinkielen opetus ja siihen liittyvä kielitietouden, kirjallisuuden lukemisen ja puhetaidon ohjaus on mietinnössä niin ollen joutunut aivan lapsipuolen asemaan. Ne on niin sanoakseni siirretty harjoitusaineiden kategoriaan. Äidinkielen opettajain tasovaatimuksia jouduttaisiin alentamaan ja äidinkielen tuntimäärää lukio- luokilla on suuresti supistettu. Käsityksemme on, että jos mietinnössä esitetyt suunnitelmat tällaisinaan toteutetaan, siitä on kohtalokkaita seurauksia äidinkielen viljelemiselle. Ja koska kieli ja kulttuuri ovat erottamattomat, tämä tuo mukanaan vakavia vaurioita koko kulttuurimme kehitykselle.

Kirjelmämme on lukuisien asiantuntijain laatima ja verraten laaja; emme lue sitä tässä. Jätämme sen, Herra Ministeri, suosiollisesti tutkittavaksenne.

Lisäksi haluaisin tähdentää vain muudatta seikkaa, joka lukioluokkien äidinkielenopetusta suunniteltaessa lienee syytä ottaa huomioon. Maassamme on tähän-

kin asti äidinkielen tuntimäärä lukio- luokilla varsin vähäinen verrattuna muihin sivistysmaihin, 10 viikkotuntia kaikilla luokilla yhteensä, ja tämän määrän komitea haluaisi vielä alentaa 8:aan. Mutta vastaavilla luokilla Skandinaviassa annetaan äidinkielen opetusta 12 tuntia, useissa Euroopan maissa 12—15, Neuvostoliitossa 15, samoin Virossa 15 tuntia, Englannissa jopa 21. Niissä maissa, joita monessa suhteessa voimme pitää omaa maattamme edistyneempinä, kiinnitetään siis äidinkielen opetukseen aivan keskeistä huomiota. Eikä opetus tähtää vain käytännöllisiin kielen oppimista koskeviin päämääriin, vaan sillä on avarasti ymmärretty kulttuuriohjelma. Harras toivomme on, että maamme oppikoulujen nykyinen jälkeenjääneisyys koululaitoksen uudistuksen yhteydessä myös tässä suhteessa korjautuu eikä pahene. Olemme vakuuttuneita siitä, että äidinkielen tuntimäärää on tämän vuoksi vähentämisen sijasta lisättävä.

Pyydämme Teitä siis Herra Opetusministeri ottamaan asian suosiollisesti tutkittavaksenne.

Pyydän vielä huomauttaa, että täällä paremmat asiantuntijat kuin minä ovat halukkaita selostamaan lähemmin asiaa.